

AANTEKENINGEN OP- EN NAAR AANLEIDING VAN HET ALBUM DER NATUUR, 1875.

De Colorado-kever. (bl. 97.) Het stukje van den heer Mr. S. v. V. dagteekent reeds van December A. P., anders had ik op eene desbetreffelijke vraag eer kunnen antwoorden; dan dit let niet, want onder 't overschrijven dezer aantekeningen komt mij de Gazette van Gent in handen, waaruit ik, ten opzichte der aardappelen uit Amerika ingevoerd, een en ander kan mededeelen.

Kort na 't schrijven van bovengemeld stukje is de zaak in de Belgische kamer der volksvertegenwoordiging ter sprake gebracht en wel naar aanleiding van voorgestelde wettelijke maatregelen op den invoer van Amerikaansche aardappelen. Vele sprekers zagen geen gevaar, daar ze meenden dat het insect niet of zeer bezwaarlijk kon overgebracht worden en in 't laatste geval in onze luchtstreek niet zou kunnen leven. Eigenlijk was het wetje, hoe onschuldig ook, al weer een twistappel tusschen klerikalen en liberalen. 't Werd aangenomen en later ook door den senaat. Zooeven (22 febr.) zie ik dat het Belgische gouvernement bij verordening bepaald heeft, dat aardappelen, rechtstreeks of uit andere landen ingevoerd waar geen toezicht op dergelijken invoer bestaat, bij invoer van aarde gezuiverd en gewasschen moeten worden; manden, vaten en zakken moeten insgelijks geschuurd of gewasschen en het stof en de aarde van een en ander moet in het water geworpen worden.

Intusschen geeft het opstel ook mij eene vraag te doen: daarin toch is sprake van wantzen. Heb ik 't goed voor, dan is dit de befaamde wandluis of weegluis, welke laatste naam voor ons Zeeuwsch-Vlaamingen zeer goed verstaanbaar is. De weeg (de ee als in sneeuw,

spreeuw, uitg.) is bij ons de houten wand der graanschuren en stallen, en — het insect huist gaarne in oude beschotten.

Heeft nu, zoo vraag ik, het volksgeloof, dat de Lievenheersbeestjes tegen den komkommertijd eene gedaanteverwisseling ondergaan, eenige waarde? Men zegt dat die lieve kevertjes in wandluizen veranderen ¹. Daarmede is echter mijne ervaring in tegenspraak, althans voor wat de velden betreft, daar ik de diertjes toch zelfs bij het begin van regen en vorst nog op het loof der peentjes en eene fraaie zwarte soort met roode vlekken op distelen en netelen gevonden heb. Ze zouden dus, om die gedaantewisseling te ondergaan, in huis of schuur moeten gebracht worden. Inderdaad wordt het den kinderen door sommigen verboden deze diertjes als speelgoed te houden.

Daar 't goed is dat volksnamen algemeen gekend zijn, deel ik (ook in verband met het artikel Lievenheersbeestjes en 't vroegere over 't madeliefje) mede, dat het eerste in Zeeuwsch Vlaanderen piempampoentje en 't laatste in Vlaanderen Meilief heet. Piempampoentje is een kinderlijke, vorm, die door zijn samensmeltende syllaben iets kleins en liefs aanduidt.

De Kersouwen (naam van een rederijderskamer wel bekend en vermaard te Leuven), in Zeeuwsch Vlaanderen karsouwsen genoemd, gelijken nitwendig zeer op de madelieven: de plant is bijna niet te onderscheiden. Men vindt het verschil in de bloem, die veel grooter is dan de madeliefjes en geheel gevuld, zonder het gele hart der laatsten. Er komen hier drie variëteiten voor: roode, witte en bonte. Is de volksnaam dubbelde madelieven goed, of kan hij aanleiding tot verwarring geven? ²

Wederverschijning van geïmmigreerde planten (Bijbl. blz. 29). Ik zal niet zeggen dat onder Aardenburg, op de t. a. p. gemelde wijze, planten voorkomen, doch deel het volgende misschien eenigszins verwante feit mede: Op nieuwe gronden komen nieuwe planten te verschijnen en wel van familiën, wier ouders uren in 't ronde niet meer worden aangetroffen. Ik zeg nieuwe gronden, doch deze bepaling is eenigszins betrekkelijk; ik bedoel tuingronden, verkregen door het

¹ Met een enkel woord willen wij de vraag des schrijvers beantwoorden. Onder "wantsen" verstaan de entomologen eene groote afdeeling der halfvleugelige insecten (*Hemiptera*), waartoe duizende bekende soorten behooren, waarvan de wand- of weegluiser eene is. Eene verandering der wandluizen in Lievenheersbeestjes is een fabel. De laatsten behooren tot de orde der kevers of schildvleugelige insecten. HG.

² Misschien wil een onzer botanische medewerkers, die de zoogenaamde "Kersouwen" gezien heeft, deze vraag des schrijvers beantwoorden.

afplatten van dijken, het afgraven van dichtgewassen slooten, het gelijkmaken van oude vestingwerken. Blijft deze grond nu in 't na-jaar liggen, of dient hij voor sloothelling of zijkant voor den weg, in een woord, worlt ze niet aan de kultuur overgegeven, dan ziet men daarop een tal van aan het oord vreemde planten te voorschijn komen, zoo-als: schelkruid of stinkende gouwe, drooggewassen boerekers, gemeene zeekool, St. Theunisbloem, wilde wijngaard, meerdistel in menigte, willige klet, zeer veel bilzenkruid en verwante toortsen (hier Aärons-staf genoemd), welke allen afgebeeld zijn in den Atlas der Flora van Nederland van professor OUDEMANS, onder de nummers 16, 36, 45, 122, 131, 143, 210, 259 en 261.

Ze worden opgevolgd door Nachtschaden, Kaasjeskruid of wilde Malva, Kleefkruid, enz. en later door meer edele plantjes en bloemen.

Een feit is zeker: dat de eerste planten, de gouwe uitgenomen, die hier en daar in doornheggen gevonden wordt en bij de landlieden onder den naam van Seliadoone (*Chelidonium*) bekend is, soms op uren afstands niet voorkomen. ¹

Inenting met bijengift. — (blz. 30). Voor een jaar of wat kwam ik bij een bijenliefhebber te Zuidzande, die een paar dozijn korven dezer nijvere diertjes staan had. Ik waarschuwde mijne meisjes om niet bang te zijn maar rustig en bedaard de beestjes gade te slaan. Mijn vriend hoorde dit en vroeg mij op zijne gewone joviale manier of ik wel een korf durfde tillen, dat is of ik dien wel durfde oplichten ten einde bij benadering de zwaarte te bepalen. Daar ik wist dat een korf nog al wichtig was en men dien gelijkmatig moest tillen en zacht neerzetten antwoordde ik ontkennend. Hij ging daarop naar den stal, lichtte niet alleen een der zwaarste korven op maar keerde dien zoo ver om dat hij er goed onder in kon kijken en zette dien vervolgens dood bedaard neder. "Toen ik begon," zeide hij, "liet ik ze steken, en nu is mijn vel zoo hard, dat ik masker noch handschoenen gebruik om de zwermen thuis te halen."

Later zag ik een schooljongen, een beroemd wespenuitroeier, met zijn muts vol paardenhorzels komen; hij had ze een voor een met de hand gevangen, en deze zijn niet best; ik zag er een door het dunne leder van een damesschoen steken.

¹ Dergelijk opschieten van planten uit diep omgewerkte gronden is dikwijls waargenomen. De zaden waren dan sedert langen tijd in voor kieming geschikten toestand in den grond bewaard gebleven.

De boschtulp. — De bosch- of wilde tulp, onder meer ook in den Atlas van Prof. OUDEMANS afgebeeld, komt in westelijk Zeeuwsch Vlaanderen nergens anders voor dan te Sluis in de puinrijke gronden nabij de plaats waar vroeger het kasteel stond. Mijn zwager, onze ontslapen taalkundige J. H. VAN DALE, plantte er eenige met veel aarde van over, in zijnen tuin tegen eenen muur. 't Eerste jaar groeiden en bloeiden ze ferm; 't volgende jaar waren ze klein met bleeke, zwakke bloem; in het derde jaar waren ze spoorloos verdwenen.

Vorst en dooi. — Ik had een zeer gewone lichtroode geranium. Door een plotselinge windvlaag overvallen, brak hij midden door; ik zette dadelijk het afgebroken deel in eenen pot met versche tuinaarde, en deze was in 't volgende najaar zoo welig gegroeid dat ik dien zes takken moest ontnemen. Al deze takken zette ik in den tuin tegen een muur en ze groeiden en bloeiden. De eerste nachtvorst en rijm stonden ze door en bleven verder den winter tarten; na drie dagen dooi rotten ze gaandeweg en zijn thans verdwenen (24 febr.). Eenige zeer laat gezaaide zomerviolieren doorstonden de vorst. Van de 24 zijn er nu 16 over; 8 bezweken in het dooi weer, de overigen zullen misschien ook op de helft komen, daar vele reeds sporen van verrotting vertoonen, tengevolge van het nu en dan invallend dooiweder.

Vruchtbaarheid van bastaarden. — In Armands (Strubberg) boeiende reis- en jachtavonturen in Amerika, lees ik, 1^e deel blz. 233: "Ik was voornemens, de stieren (buffel of bison) tot den arbeid af te richten, of ook uit de koeien een met mijn rundvee vermengd ras op te fokken, dat nogtans alleen door zijn vleesch voordeel beloofde, daar de buffels veel minder en veel dunner melk dan onze huiskoeien geven. Van onze tamme koe en den buffel kan men geene nakomelingschap verkrijgen, daar de koe het kalf wegens de bult op den schouder niet kan ter wereld brengen en daardoor onvermijdelijk om het leven komt. Omgekeerd echter gelukt de teelt en leidt ook tot verdere voortplanting." Zou dit waar zijn, jagers kunnen, behalve met lood, ook nog al met spek schieten!

Aardenburg, Febr. 1875.

G. P. ROOS.

¹ De twijfel des schrijvers aangaande de waarheid van dit feit is vergeeflijk. Tot voor weinige jaren gold de onvruchtbaarheid der bastaarden voor een soort van dogma. Thans weet men echter dat vruchtbare bastaarden, o. a. die van de verschillende soorten van het geslacht *Bos*, werkelijk bestaan.